

AD-120

April-2015

B.Ed., Sem.-II

A-511 : Introduction to Educational Research

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના :

- (1) તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.
- (2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નોના ગુણ દર્શાવે છે.
- (3) બિનજરૂરી લાંબુ લખાણ ક્ષતિયુક્ત લેખાશે.

1. (અ) નીચે આપેલ બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં જવાબ આપો : **10**
  - (1) શૈક્ષણિક સંશોધન એટલે શું ? શૈક્ષણિક સંશોધનના સ્ત્રોતો વર્ણવો.
  - (2) શૈક્ષણિક સંશોધનના હેતુઓ અને લાક્ષણિકતા જણાવો.(બ) નીચે આપેલ ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 125 શબ્દોમાં જવાબ લખો : **4**
  - (1) સંશોધનનું સ્વરૂપ સમજાવો.
  - (2) શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક સંશોધનનું મહત્ત્વ
  - (3) સંશોધનનો અર્થ અને સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
2. (અ) નીચે આપેલ ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 100 શબ્દોમાં જવાબ આપો : **6**
  - (1) શૈક્ષણિક સંશોધનો શિક્ષકને કેવી રીતે ઉપયોગી નીવડી શકે ?
  - (2) શૈક્ષણિક સંશોધનના કોઈપણ છ ક્ષેત્રો જણાવો.
  - (3) વ્યવહારિક સંશોધનની લાક્ષણિકતાઓ નોંધો.(બ) નીચે આપેલ બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં જવાબ આપો : **8**
  - (1) સંશોધનના પ્રકાર જણાવી, મૂળગત સંશોધનના લક્ષણો અને મર્યાદાઓ સમજાવો.
  - (2) ક્રિયાત્મક સંશોધન એટલે શું ? ક્રિયાત્મક સંશોધનના સોપાનો ઉદાહરણ સહિત જણાવો.
3. (અ) નીચે આપેલ બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં જવાબ આપો : **10**
  - (1) સર્વેક્ષણ પદ્ધતિ એટલે શું ? સર્વેક્ષણ પદ્ધતિના સોપાનો અને લાભો જણાવો.
  - (2) નિદર્શની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો. સારા નિદર્શની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.

- (બ) નીચે આપેલ ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 125 શબ્દોમાં જવાબ લખો : 4
- (1) યાદચ્છિક નમૂના પદ્ધતિના લાભો જણાવો.
  - (2) ઐતિહાસિક સંશોધનના હેતુઓ સ્પષ્ટ કરો.
  - (3) માહિતી એકત્રીકરણ કરતી વખતે કઈ કઈ બાબત ધ્યાનમાં રાખશો ?
4. (અ) નીચે આપેલ ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 100 શબ્દોમાં જવાબ આપો : 6
- (1) ચલ એટલે શું ? ચલની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
  - (2) સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી તમે કેવી રીતે કરશો ?
  - (3) સંશોધક માટે સંશોધન પ્રસ્તાવની અગત્ય.
- (બ) નીચે આપેલ બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં જવાબ આપો : 8
- (1) એક સંશોધક તરીકે સંશોધન પ્રસ્તાવ તૈયાર કરતી વખતે કયા કયા સોપાનો ધ્યાનમાં રાખશો ? દરેક સોપાનની ટૂંકમાં સમજ આપો.
  - (2) સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષાની વિગતવાર સમજૂતી આપો.
5. નીચે આપેલ દરેક પ્રશ્નના ટૂંકમાં યોગ્ય જવાબ આપો : 14
- (1) સંશોધનના ગમે તે બે લક્ષણો જણાવો.
  - (2) વ્યવહારિક સંશોધનની બે મર્યાદાઓ જણાવો.
  - (3) ચલના પ્રકારો જણાવો.
  - (4) ક્રિયાત્મક સંશોધનના બે લાભ જણાવો.
  - (5) સંશોધન માટે ગમે તે બે ઉપકરણના નામ આપો.
  - (6) સંશોધનના ત્રણ અવરોધક પરિબલો જણાવો.
  - (7) સંદર્ભ સાહિત્યના મુખ્ય ત્રણ સ્ત્રોતો કયાં છે ?
  - (8) ઐતિહાસિક સંશોધનના બે લાભ નોંધો.
  - (9) ઉત્કલ્પનાનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
  - (10) ઈ.આર.આઈ.સી. નું પુરું નામ આપો.
  - (11) મૂળગત સંશોધન એટલે શું ?
  - (12) સંશોધનનું મૂળ કયું છે ?
  - (13) નિદર્શ પદ્ધતિઓમાંથી ગમે તે બે પદ્ધતિઓ લખો.
  - (14) મૂળગત સંશોધનના બે ઉદાહરણ આપો.

Seat No. : _____

AD-120

April-2015

B.Ed., Sem.-II

A-511 : Introduction to Educational Research

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) **All** questions are compulsory. There are internal options.
(2) The figures to the right side indicate marks.
(3) Answer should be precise and to the point.

1. (a) Answer any **one** of the following questions in about **750** words : **10**
(1) What is Educational Research ? Describe the sources of Educational Research.
(2) State the aims and characteristics of Educational Research.
(b) Answer any **one** of the following questions in about **125** words : **4**
(1) Explain the nature of Research.
(2) State the importance of Educational Research in Education.
(3) Clarify the meaning and concept of Research.
2. (a) Answer any **two** of the following questions in about **100** words : **6**
(1) How does Educational Research will be useful to teacher ?
(2) State any six areas of Educational Research.
(3) Enlist the characteristics of Applied Research.
(b) Answer any **one** of the following questions in about **500** words : **8**
(1) State the types of Research. Explain the characteristics and demerits of fundamental research.
(2) What is Action Research ? State the steps of Action Research with illustration.
3. (a) Answer any **one** of the following questions in about **750** words : **10**
(1) What is Survey methods ? State the steps and advantages of Survey methods.
(2) Clarify the concept of Sampling. Describe the characteristics of ideal sample.

- (b) Answer any **one** of the following questions in about **125** words : **4**
- (1) State the advantages of Random sampling.
  - (2) Clarify the objectives of Historical Research.
  - (3) Which points should be kept in mind while data collection ?
4. (a) Answer any **two** of the following questions in about **100** words : **6**
- (1) What is variable ? State the characteristics of variable.
  - (2) How will you select research problem ?
  - (3) Explain importance of Research proposal for the researcher.
- (b) Answer any **one** of the following questions in about **500** words : **8**
- (1) As a researcher, which steps should keep in mind while preparing research proposal ? Explain each step briefly.
  - (2) Explain in detail reviewing related literature.
5. Answer the following questions in short : **14**
- (1) State any two characteristics of Research.
  - (2) State any two disadvantages of Applied Research.
  - (3) State the type of Variable.
  - (4) State the two advantages of Action Research.
  - (5) Give any two names of tools for Educational Research.
  - (6) State any three inhibitory factors of research.
  - (7) Which are main three sources of related literature ?
  - (8) Write two advantages of Historical research.
  - (9) Clarify the meaning of Hypothesis.
  - (10) Give full name of ERIC.
  - (11) What is Fundamental Research ?
  - (12) Which is the root of research ?
  - (13) Write any two methods of Sampling.
  - (14) Give two examples of Fundamental Research.